

Ügyfél-tájékoztató a mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszerről

Mezőgazdasági termelők számára eddig elérhető mezőgazdasági kockázatkezelési eszközök (agrárkár-enyhítési rendszer, mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás, országos jégkarmérséklő rendszer) alapvetően csak a növénytermesztési ágazat szereplőinek nyújtottak segítséget a szélsőséges időjárási események miatt bekövetkező hozamkiesés esetében.

A *mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer* (a továbbiakban: rendszer) a szélsőséges időjárási jelenségekből fakadó, növénytermesztést érintő jövedelemcsökkenés részbeni kompenzálásán túl mind az állattenyésztés, mind a növénytermesztés egyéb kockázataiból (állat-, növénybetegségek, piaci árak csökkenése, piacvesztés, árfolyamváltozások, termelés során felmerülő költségek növekedése) adódó jövedelemcsökkenés részbeni kompenzálására is alkalmas. Ez a mezőgazdasági termelők öngondoskodásán is alapuló új rendszer ellensúlyozhatja az előre nem látható gazdasági és természeti események okozta termelői károkból adódó jövedelemcsökkenést. A rendszer egyik legnagyobb előnye, hogy a növénytermesztők mellett az állattenyésztők számára is nyitva áll.

A rendszerhez önkéntes alapon, de legalább három évre csatlakozhat a termelő. A csatlakozást követően a termelő a csatlakozás évében használt földterülete és a csatlakozást megelőző évben tartott állatállománya alapján meghatározott krízisbiztosítási hozzájárulást fizet. Amennyiben a termelő tárgyevi jövedelme rajta kívül álló okból 30%-ot meghaladó mértékben visszaesik a tárgyévet megelőző három év átlagos jövedelméhez képest, krízisbiztosítási kompenzációra tarthat igényt. A jövedelem-kiesés 69,9%-ig kompenzálható. A kompenzáció forrása 30%-ban a termelői befizetésekből, 70%-ban az intézkedéshez kapcsolódó Európai Unió vidékfejlesztési támogatásból áll.

A rendszer működtetésével összefüggő feladatokat a *krízisbiztosítási szerv* látja el, amelyre a Magyar Államkincstár került kijelölésre.

Csatlakozási feltételek

A rendszerben való részvétel során a kapcsolattartás kizárólag elektronikus úton történik. A rendszerhez önkéntes alapon a *csatlakozási kérelem* benyújtásával lehet csatlakozni. A csatlakozási kérelmet a krízisbiztosítási szervhez minden év február 1-től február 28-ig lehet benyújtani.

Az a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv (a továbbiakban: Kincstár) által kérelemre nyilvántartásba vett ügyfél csatlakozhat a rendszerhez, aki

- a csatlakozás évében rendelkezik legalább három lezárt működési évvel,
- a mezőgazdasági tevékenység bevételeit és költségeit elkülönítetten tartja nyilván a nem mezőgazdasági tevékenység bevételeitől és költségeitől,
- készletnyilvántartást vezet,
- eleget tesz gazdálkodásával összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségének (pl.: korcsoportonkénti állatállomány, hasznosított földterület mérete, növénykultúra, árbevétel, költség, hozam)
- a csatlakozás évét megelőző 3 évre vonatkozó személyi jövedelemadó bevallásában nem élt nemleges nyilatkozattételi jogával.

Amennyiben a termelő úgy dönt, hogy csatlakozik a rendszerhez, akkor tagságát a csatlakozási évtől számított harmadik év végéig nem szüntetheti meg.

A rendszerben csak a krízisbiztosítási szerv honlapján közzétett közlemény szerinti listán szereplő mezőgazdasági termékekkel lehetséges részt venni. A csatlakozó ügyfél azonban a listán szereplő, valamennyi mezőgazdasági termékével részt vesz, tehát nem biztosíthatja csak az állati termékek termeléséből elért jövedelmét, ha állattenyésztési tevékenység mellett növénytermesztéssel is foglalkozik.

A termelő által alkalmazott egyéb kockázatkezelési eszköz (agrárkár-enyhítési rendszer, mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás, országos jégkarmérséklő rendszer) egyidejű alkalmazása esetén is lehetséges a rendszerhez való csatlakozás.

Krízisbiztosítási hozzájárulás

Az évenként fizetendő krízisbiztosítási hozzájárulás mértékét (a hasznosított területegységre és átlagos állatlétszámra vetített egységdíjakat) az 542/2020. (XII.2.) Korm. rendelet határozza meg.

A krízisbiztosítási hozzájárulás összegét a krízisbiztosítási szerv

- az egységdíjak,
- a tárgyévi egységes kérelmében bejelentett terület (hektár),
- a tárgyévi egységes kérelemben be nem jelentett, termesztő-berendezésben (pl.: üvegház, gombaház), folytatott mezőgazdasági tevékenységgel érintett terület (hektár) és
- a tárgyévet megelőző évben tartott éves átlagos állatállomány

alapul vételével határozza meg.

A rendszerhez csatlakozott ügyfél – a krízisbiztosítási szerv által szeptember 15-ig megküldött határozat alapján – október 15-ig utalja át a krízisbiztosítási hozzájárulás összegét a krízisbiztosítási szerv 10032000-00287560-00000172 számú számlájára.

Adatszolgáltatási kötelezettség

A csatlakozott ügyfél a krízisbiztosítási szerv által rendszeresített elektronikus űrlapkitöltő felületen az alábbi adatokat évről-évre, folyamatosan rögzíti.

- 1) Mezőgazdasági jövedelem (tárgyévi jövedelem, referencijövedelem) megállapításához szükséges adatok köre:
 - tárgyévet megelőző 3 év és a tárgyév jövedelemadatai,
 - tárgyévet megelőző 3 évre és a tárgyévre vonatkozó készletnyilvántartás.
- 2) Üzemméretre (STÉ) jutó jövedelemmutatók és a krízisbiztosítási hozzájárulás meghatározásához szükséges adatok köre:
 - tárgyévet megelőző 3 évben és a tárgyévben hasznosított területadatok.
 - Az egységes kérelemben be nem jelentett területadatok igazolására a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (a továbbiakban: NAK) által kiállított igazolás beszerzése és benyújtása szükséges!
 - tárgyévet megelőző 3 évben és a tárgyévben tartott éves átlagos állatállomány.

- Az Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszerben (a továbbiakban: ENAR) és a Baromfi Információs Rendszerben (a továbbiakban: BIR) nem szereplő állatfajok állományi létszámának igazolására a hatósági állatorvos által kiállított igazolás beszerzése és benyújtása szükséges!

Mezőgazdasági jövedelem meghatározása

A magánszemély ügyfelek esetében mezőgazdasági tevékenységgel elért jövedelemről, jogi személy ügyfelek esetében mezőgazdasági tevékenységgel elért üzemi eredményről beszélhetünk, amelyek meghatározása minden esetben a költségek bevételekből történő kivonásával történik.

Arról, hogy a rendszer szempontjából meghatározott jövedelemnél pontosan milyen bevételek és költségek vehetők figyelembe, a krízisbiztosítási szerv honlapján közzétételre kerülő közleményekből, útmutatókból lehet tájékozódni.

Bevétel alatt kell érteni a saját előállítású, elsődleges mezőgazdasági termékek értékesítéséből származó árbevételt, és a mezőgazdasági termelőtevékenységre tekintettel kapott egyéb bevételeket. Bevételeként kell figyelembe venni a mezőgazdasági tevékenységgel összefüggésben kapott támogatások összegét (ideértve az agrárkár-enyhítési rendszerből kapott kárenyhítő juttatást is) és a káreseményre tekintettel biztosítótól kapott kártérítések összegét is. Az eredmény meghatározásánál az elsődleges mezőgazdasági készletek állományváltozását is figyelembe kell venni.

Költség alatt kell érteni a mezőgazdasági termelőtevékenység során felmerült anyagjellegű ráfordításokat, a személyi jellegű ráfordításokat, az értékcsökkenési leírást és a közleményben meghatározott egyéb ráfordításokat.

A mezőgazdasági tevékenységgel összefüggésben kapott támogatások összegét az egyszeres könyvelést vezető mezőgazdasági termelő esetében a Kincstár adatbázisában szereplő összeg jelenti, de a számviteli szabályoktól eltérően esetükben is eredményszemléletben kerülnek figyelembe vételre. (Eltérés a vonatkozó számviteli szabályoktól!)

Ha az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott közvetlen támogatások, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatások a tárgyév követő év június 30-áig kifizetésre kerülnek, akkor azokat a tárgyév bevételeinek, ezen időpontot követő kifizetés esetén azokat a kifizetési év bevételeinek kell tekinteni. (Eltérés a vonatkozó számviteli szabályoktól!) Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére és a kompenzációs kérelem benyújtására megállapított határidő lejártát követően kifizetett támogatások esetén a jövedelemadatok korrekcióját a krízisbiztosítási szerv végzi el és a kompenzációra való jogosultság megállapításánál figyelembe veszi.

További eltérés a vonatkozó számviteli szabályoktól, hogy készletnyilvántartást minden rendszerhez csatlakozó ügyfélnek vezetnie kell.

A mezőgazdasági jövedelem, illetve eredmény kimutatásához szükséges egyes tételeket az elektronikus űrlapkitöltő felületen az ügyfélnek olyan részletezettséggel kell megadnia, amilyen felosztásban a mezőgazdasági jövedelem kimutatására választott, illetve választható módszer megköveteli.

„A” módszer: a jövedelem-kimutatás a kettős könyvvitel szabályai szerint nyilvántartott egyéni adatok alapján történik.

- Ezt a módszert minden termelő választhatja, de a kettős könyvvezetésre kötelezettek számára kötelező.

„B” módszer: a jövedelem-kimutatás az egyszeres könyvvitel szabályai szerint teljes körűen nyilvántartott, készletértékkel korrigált egyéni bevételi és költségadatok alapján történik.

- Ezt a módszert csak az az egyszeres könyvelést vezető választhatja, aki teljes körű költségnyilvántartással is rendelkezik.

„C” módszer: a jövedelem-kimutatás az egyszeres könyvvitel szabályai szerint nyilvántartott, készletértékkel korrigált egyéni bevételi adatok és az AKI Agrárközgazdasági Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság által megajánlott költségadatok alapján történik.

- Ezt a módszert minden egyszeres könyvelést vezető választhatja.

A mezőgazdasági jövedelmet mindaddig ugyanazzal a módszerrel kell kimutatni, amíg rendelkezésre nem áll annyi adat, hogy mind a referenciajövedelem, mind a tárgyévi jövedelem megállapítható legyen a másik jövedelem-kimutatási módszerrel. A jövedelem-kimutatási módszer módosítására irányuló szándékot előzetesen be kell jelenteni a krízisbiztosítási szerv részére.

A termelő által szolgáltatott, illetve a hatósági adatbázisokban szereplő adatok alapján a krízisbiztosítási szerv tárgyév november 30-ig határozza meg az ügyfél referenciajövedelmét, amelyről az ügyfelet határozatban értesíti.

Kompenzációra vonatkozó jogosultsági feltételek

Krízisbiztosítási kompenzációra abban az esetben jogosult a rendszerhez csatlakozott ügyfél, ha

- a tárgyévi mezőgazdasági jövedelme 30%-ot meghaladó mértékben esett vissza az előző három év átlagos mezőgazdasági jövedelméhez (*referenciajövedelem*) képest,
- a jövedelemcsökkenés nem az üzemméret változásából, gondatlanságból, vagy a körülmények mesterséges megteremtéséből adódik,
- a *krízisbiztosítási hozzájárulását* határidőben és maradéktalanul megfizette,
- adatszolgáltatási kötelezettségének eleget tett,
- a csatlakozás évét megelőző három év átlagos mezőgazdasági jövedelme nem negatív,
- *krízisbiztosítási kompenzációs kérelmet* nyújtott be.

Krízisbiztosítási kompenzáció összege

A krízisbiztosítási kompenzáció összegét a krízisbiztosítási szerv határozza meg, amelyhez a következő adatokat veszi figyelembe:

- referenciajövedelem,
- tárgyévi jövedelem,
- tárgyévet megelőző három év átlagos üzemmérete,
- tárgyév üzemmérete.

Referencijövedelem a tárgyévet megelőző három év egyszerű számtani átlaga.

Tekintettel arra, hogy a rendszer az üzemméret-változásból (hasznosított termőterület csökkenése, állatállomány csökkentése) adódó természetes jövedelemcsökkenést nem kívánja kompenzálni, a krízisbiztosítási szerv mind a tárgyévi jövedelmet, mind a referencijövedelmet elosztja a hozzá tartozó üzemmérettel (Standard Termelési Értékkel).

A tárgyévet megelőző három év átlagos üzemmérete a tárgyévet megelőző három év standard termelési értékeinek egyszerű számtani átlaga.

A mezőgazdasági jövedelem változásának mértéke tehát a tárgyévi üzemméretre jutó tárgyévi mezőgazdasági jövedelem és a tárgyévet megelőző három év átlagos üzemméretére jutó referencijövedelem hányadosából számítható.

Az Európai Unió előírások szerint a krízisbiztosítási kompenzáció összegének kevesebbnek kell lennie a mezőgazdasági jövedelem-csökkenés 70%-ánál.

Így a nemzeti végrehajtási rendelet értelmében a kompenzáció összege a tárgyévet megelőző három év átlagos üzemméretre jutó referencijövedelem mutató és a tárgyévi üzemméretre jutó tárgyévi mezőgazdasági jövedelemmutató különbségének tárgyévi üzemmérettel megszorított értékének 69,9%-a.

A kifizethető krízisbiztosítási kompenzáció forrását 30%-ban a termelői krízisbiztosítási hozzájárulások összege, 70%-ban pedig vidékfejlesztési támogatás biztosítja.

A jóváhagyott kompenzáció összegéről az ügyfél tárgyévet követő év október 31-ig határozatban kap értesítést a krízisbiztosítási szervtől.

Határidők 2021. évi csatlakozás esetén

2021. február 1-28. között: csatlakozási kérelem benyújtása

2021. február 1-28. között: adatszolgáltatás

- éves átlagos állatállományról (2018., 2019.)
- megművelt földterületről (2018., 2019., 2020.)
- jövedelemadatokról, készletnyilvántartásról (2018., 2019.)

2021. február 28-ig: igazolások beszerzése

- NAK-tól az egységes kérelembe be nem jelentett, termesztő-berendezésben folytatott mezőgazdasági tevékenységgel érintett terület nagyságáról, a hasznosítás jellemzőiről (pl. üvegház mérete, fűtésre vonatkozó jellemzők) (2018., 2019., 2020.)
- hatósági állatorvostól az ENAR-ban, BIR-ben nem szereplő éves átlagos állatállományról (2018., 2019.)

2021. május 2-31. között: adatszolgáltatás és igazolás beszerzése

- éves átlagos állatállományról (2020.)
- jövedelemadatokról, készletnyilvántartásról (2020.)

2021. július 1-31. között: adatszolgáltatás és igazolás beszerzése

- megművelt földterületről (2021.)

2021. szeptember 15 - október 15. között: a krízisbiztosítási hozzájárulás átutalása (2021. évi)

2022. május 2-31. között: kompenzációs kérelem benyújtása

2022. május 2-31. között: adatszolgáltatás és igazolás beszerzése

- éves átlagos állatállományról (2021)
- jövedelemadatokról, készletnyilvántartásról (2021)
- hozamra, másodvetésre vonatkozó adatok (2021)

2022. július 1-31. között: adatszolgáltatás és igazolás beszerzése

- megművelt földterületről (2022)

2022. szeptember 15 - október 15. között: a krízisbiztosítási hozzájárulás átutalása (2022. évi tagdíj)

A következő évekre vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségek határidői ismétlődnek.

Jogsabályi háttér

- A mezőgazdasági termelést érintő időjárasi és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény
- A mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer működésének részletes szabályairól szóló 68/2020. (XII.23.) AM rendelet
- A krízisbiztosítási hozzájárulás mértékének megállapításáról szóló 542/2020. (XII.2.) Korm. rendelet
- Az Európai Parlament és a Tanács az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1305/2013/EU rendelete (2013. december 17.)